

Mreža za zaštitu morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru

NETCET projekat se finansira iz IPA Jadranskog prekograničnog programa, u okviru Prioriteta 2, "Prirodni i kulturni resursi i prevencija rizika".

Glavni cilj ovoga prekograničnog programa saradnje je jačanje sposobnosti održivog razvoja Jadranskog regiona kroz zajedničku strategiju djelovanja među partnerima iz određenih područja.

Internet stranica: www.adriaticpacbc.org

KRATAK PREGLED

1. Razvoj radne grupe za hitne slučajeve za područje Jadrana: zaključci sa sastanka u Kjođi
2. Novi centri za pružanje prve pomoći i rehabilitaciju morskih kornjača u Hrvatskoj
3. Obnovljeni centar za spašavanje morskih kornjača u Puli
4. Podizanje svijesti kod ribarskih zajednica u Albaniji
5. Početak NETCET edukativnih aktivnosti za djecu školskog uzrasta
6. Grad Venecija pokreće dobru novu praksu za NETCET Projekat

1. Razvoj radne grupe za hitne slučajeve za područje Jadrana: zaključci sa sastanka u Kjođi

Jadransko more je poluzatvoreno more koje karakteriše specifična morfološka i geografska svojstva. Ove karakteristike, kao i neke čovjekove aktivnosti, kao što je transport, istraživanje nafte i ljudsko prisustvo duž cijele obale, povećava mogućnost morske katastrofe u ovoj oblasti. Iz ovog razloga, NETCET projekat predviđa specifičnu aktivnost usmjerenu ka stvaranju Operativne grupe za hitne slučajeve, koja bi se suočila sa situacijama kao što su masovni pomor, prirodne katastrofe i svakom neobičnom situacijom vezanom za morske sisare i morske kornjače u Jadranskom moru. Ova aktivnost je takođe i u skladu sa Preporukom 4.16, ACCOBAMS sporazuma.

Prvi sastanak je bio organizovan u Kjođi, u martu 2014-te, između NETCET partnera koji su uključeni u ovu aktivnost, da bi razmijenili iskustva, običaje, legislativu i opremu koja se koristi prilikom ovih situacija. Samo nekoliko događaja je prijavljeno zadnjih godina, većina povezano sa prirodnim uzrocima, (npr. neobična masovna smrtnost) ali zabrinutost raste zbog sve većeg broja dozvola koje se izdaju za seizmička istraživanja nafte koja se realizuju na cijelom području. Skoro sve zemlje Jadranskog mora su spremne da se suoče sa ekološkim katastrofama poput izlivanja nafte, specijalni protokoli već garantuju saradnju između jadranskih priobalnih zemalja, kao što je Regionalni plan za vanredne situacije za očuvanje pripravnosti i odgovor na ekološke incidente većih razmjera u Jadranskom moru. Poštujući ove konvencije, tri sjevernojadranske zemlje, (Italija, Slovenija i Hrvatska) su potpisale trilateralni sporazum o saradnji i spajanju svojih snaga, stručnosti, opreme i mjera odgovora protiv incidenata koji izazivaju ili prijetu da izazovu zagađenje u Jadranskom moru i njegovom priobalju.

Od sastanka u Kjođi, stvaranje Radne grupe za hitne slučajeve, mora uzeti u obzir ove sporazume, u cilju da predloži učešće i ostalih jadranskih zemalja, pored Hrvatske, Slovenije i Italije, a da takođe uključuju specifične protokole, koordinaciono tijelo na licu mjesta i niz stručnjaka za morski svijet, posebno za morske kornjače i morske sisare, kao što je predviđeno ACCOBAMS preporukama.

Osim toga, svi NETCET partneri će biti pozvani da prisustvuju radionici koja će se baviti koordinacijom i upravljanjem neobičnim slučajevima smrtnosti morskih sisara, koja će se organizovati u Padovi, u decembru 2014. Početkom 2015. je, u okviru NETCET projekta, planiran sastanak u Puli; za vrijeme ovog događaja, biće predstavljen predlog kako treba da izgleda Jadranska grupa za hitne slučajeve.

U međuvremenu, svi stručnjaci, uključeni u projekat saraduju da bi uspjeli da se suoče sa svim slučajevima nasukavanja, na organizovan način, kao i da ojačaju naučnu i tehničku mrežu na Jadranu, stvorenu kroz projekat NETCET.

Sandro Mazzariol – Univerzitet u Padovi

2. Novi centri za pružanje prve pomoći i rehabilitaciju morskih kornjača u Hrvatskoj

Jedan od glavnih ciljeva NETCET projekta je jačanje tehničkih kapaciteta za oporavak i liječenje morskih kornjača. U Hrvatskoj, Državni zavod za zaštitu prirode, organizuje i vodi nacionalni sistem za praćenje

uhvaćenih, mrtvih, povrijeđenih i bolesnih životinja, strogo zaštićenih vrsta. U okviru toga sistema, razvijen je, tokom 2010-te, Protokol za strogo zaštićene morske životinje (morske sisare, morske kornjače i hrskavičave ribe) i napravljeno je 11 klinika i ambulanti za prvu pomoć, na jadranskoj obali i ostrvima. Veterinarske klinike i ambulante, koje djeluju kao urgentni centri ili kao pomoćni urgentni centri, razlikuju se prema lokaciji i prema kapacitetu. Hrvatski Veterinarski Institut i Veterinarski fakultet, su takođe uključeni u mrežu obuhvaćenu Protokolom. Zahvaljujući projektu NETCET, veterinarski urgentni centri su opremljeni u Puli, Rijeci, Senju, Pagu, Zadru, Šibeniku, Splitu, Korčuli i Dubrovniku, dok su pomoćni centri na Krku, Malom Lošinju i Braču. Veterinarsko osoblje je obučeno od strane ključnih eksperata sa Univerziteta u Padovi, tokom treninga održanih u cilju unapređenja i standardizacije veterinarske njege, hirurških pristupa, protokola za autopsiju i menadžment kada se radi o nasukavanju morskih sisara i kornjača.

Pored ovog, obrazovnog programa, svaki urgentni i pomoćni urgentni centar je opremljen sitnim veterinarskim, laboratorijskim instrumentima i potrošnim materijalom, GPS-om, foto aparatima, horizontalnim zamrzivačima, plastičnim posudama, grijačima za akvarijum, peškirimama itd., u zavisnosti od potrebe, a u cilju jačanja tehničkih

kapaciteta za intervencije.

Od januara 2013. do juna 2014. zahvaljujući ovoj mreži, 10 kornjača je hospitalizovano, a sakupljeno je 74 mrtvih jedinki. Ako je trup bio u dobrom stanju, autopsija je urađena u urgentnom centru ili na veterinarskom institutu. Sedam morskih kornjača se uspješno oporavilo u urgentnim centrima, nakon čega su vraćene u more, dok su 3 jedinke poslate u rehabilitacioni centar u Puli, na duži oporavak (vidi sledeći članak).

Nakon obuke i unapređenja tehničkih kapaciteta za intervencije u mreži naših urgentnih centara, pored podizanja svijesti po pitanju raznih aktivnosti kod različitih ciljnih grupa u okviru NETCET projekta, primijetili smo osjetno povećanje efikasnosti urgentnih centara. Veoma dobar primjer je slučaj kornjače koja se oporavila u urgentnom centru u Splitu: prednje peraje kornjače je bilo obmotano najlonskom žicom, što je rezultiralo procesom nekroze. U splitskom urgentnom centru, uspješno je izvedena amputacija i kornjača je oporavljena u Morskom edukativnom centru Pula, koji je NETCET partner, u odgovarajućim tankovima predviđenim za oporavak, koji se nalaze u nacionalnom parku Brioni. Kornjača je sada u veoma dobrom stanju: ako stanje kornjače i dalje bude dobro, planira se puštanje nazad u more za jesen ove godine.

Jasna Jeremic – Državni zavod za zaštitu prirode, Hrvatska (State Institute for Nature Protection)

3. Obnovljeni centar za spašavanje morskih kornjača u Puli

Morski Edukativni Centar Pula (MEC) je nevladina organizacija, koja je osnovala i brine se o Centru za oporavak morskih kornjača od 2006-te godine. Kao partner na NETCET projektu, jedan od zadataka je bio i renoviranje Centra, koji je zvanično otvoren 24-og aprila 2014. Javno otvaranje Centra, počelo je sa govorom predsjednice MEC-a, dr Milenom Mičić, koja je pozdravila sve prisutne i upoznala prisutne o radu MEC Pula i Centra od osnivanja. Nakon uvodnog izlaganja, prisutni su bili upoznati i o projektu NETCET, njegovim aktivnostima i ciljevima, nakon čega je uslijedio obilazak renoviranog Centra za oporavak morskih kornjača. Veoma je važno napomenuti, da su među glavnim gostima bile prisutne, Dr. Matija Franković, direktor Državnog Instituta za zaštitu prirode, Hrvatska i Kristina Fedel Timovski, Sekretar za međunarodne odnose i Evropske politike u gradu Pula.

Centar za spašavanje morskih kornjača se nalazi na prvom spratu tvrđave Verudela, austro-ugarske tvrđave iz 1886. godine. Prije renoviranja, Centar je imao samo jednu prostoriju za istovremeni oporavak 6 kornjaca, maksimalno, ali sa neadekvatnim sistemom za filtriranje i samo potopljenim grijačima za zimsko vrijeme.

Danas, Centar za spašavanje morskih kornjača ima tri sobe (sobu za rehabilitaciju, laboratoriju, prostoriju za prvu pomoć, kao i sobu za edukaciju), sa autonomnim sistemom za filtriranje i grijanje tankova. Kapacitet je porastao na 9 tankova, a dijagnostika i rehabilitacija su

poboljšane zahvaljujući novim instrumentima za analizu krvi. Sva prateća oprema (vage, trake za mjerenje, sudovi) i stolovi za obavljanje pregleda (koji se koriste za provjeru stanja životinje i svakodnevnu njegu), su obnovljeni. U obrazovne svrhe otvorena je nova prostorija od 40 m² u kojoj se nalaze poster i sa slikama morskih kornjača, ekranom i dječijim uglom. Danas se u centru nalaza dvije kornjače, Sara, sa gastrointestinalnim povredama i Severina, kornjača oduzeta u Vranjiću – Split, od strane Ministarstva za zaštitu prirode. U petak, 20-og juna 2014. godine, četiri kornjače je vraćeno u more iz Centra, za vrijeme redovnog godišnjeg puštanja, u organizaciji MEC.

Pored renoviranja, aktivnosti MEC Pula tokom tri godine sprovođenja projekta su takođe: podizanje svijesti vozača čamaca putem postavljanja postera u hrvatskim lukama, organizovanje događaja puštanja kornjača u more i pružanje informacija o kornjačama tokom posjeta Centru.

Karin Gobić, Akvarijum Pula, MEC Pula (Aquarium Pula and Marine Educational Centre Pula)

4. Podizanje svijesti kod ribarskih zajednica u Albaniji

Albanska obala procjenjuje se na oko 427 km, sa brojnim ribarskim zajednicama, grupisanim u četiri glavne luke: Šeđin, Drač, Valona i Saranda. Takođe postoje nekoliko manjih ribarskih zajednica koje funkcionisu u malim ribarskim oblastima. U okviru NETCET projekta, radna grupa Albanskog udruženja Herpetofauna (HAS) su se sreli sa ribarima iz prve tri luke koje pripadaju jadranskoj obali i dvije manje grupe ribara iz oblasti Patoka i Rodona.

Sastanci su počeli u jesen 2013. godine i još uvijek traju. Tokom ovih sastanaka, predstavnici HAS-a su bili u mogućnosti da se sretnu sa oko 100 ribara. U početku, predstavljeni su ciljevi NETCET-a i doprinos HAS-a, kao jednog od albanskih partnera. Zatim su stručnjaci HAS-a pokušali da objasne neke od bioloških i ekoloških detalja, pokušavajući da stave do znanja ribarima važnost morskih kornjača za životnu sredinu. Takođe im je objašnjen i uticaj čovjekovih aktivnosti na životnu sredinu i to kako čovjek svojim negativnim aktivnostima povećava rizik od izumiranja pojedinih životinjskih vrsta. Pored toga, ribari su obaviješteni o tome kako pogrešno eksploataisanje prirodnih resursa dovodi do gubitka biodiverziteta.

Drugi dio sastanaka se fokusira na demonstracijama kako ribari treba da postupaju sa kornjačama koje mogu naći u vodi kako plutaju ili upletene u ribarske mreže. Rukovanje i puštanje kornjača, pravilan položaj prilikom prevoza od i do mora, kao i neki drugi zdravstveni razlozi su, takođe ilustrovani. Istraživači su objasnili važnost ribara u očuvanju ovih životinja, koje su već kvalifikovane kao ugrožene, od strane Međunarodne unije za očuvanje prirode. Pokušali su da im objasne da najveći naponi ka očuvanju neće doći od albanske vlade ili naučnih grupa, već od onih koji se sa njima susreću svakodnevno, a to su ribari.

Propagandni materijal, kao što su majice koje pokazuju kako se ispravno postupa sa kornjačama, flajeri i torbe, pripremljeni od strane WWF-Italija i Grada Venecije, prevedeni od strane HAS-a na albanski jezik, podijeljeni su tokom ovih sastanaka. Plakati sa nazivom "Kako ribari mogu spasiti morske kornjače", koje je pripremio WWF-Italija, su lijepljeni na ribarskim brodovima i na javnim površinama u lukama (čak i u kafićima gdje ribari piju kafu kada se vrate sa mora): potrebne informacije o tome kako pomoći povrijeđenoj životinji, kao i ostale potrebne informacije o morskim sisarima i kornjačama su izložene na strateškim mjestima. Ovaj materijal bi trebalo da pomogne ribarima u naporima za očuvanje, kada budu sreli kornjacu u nevolji.

Ovi sastanci će se nastaviti sa drugim, manjim grupama ribara duž albanske obale, a HAS planira da organizuje novu seriju sastanaka sa ribarima u albanskim lukama, koje su posjetili do sada, u nastojanju da shvate koliko su efekta imali prvi sastanci.

Vilma Piroli, HAS (Herpetofauna Albanian Society)

5. NETCET edukativne aktivnosti za djecu školskog uzrasta

Kada se radi o podizanju svijesti po pitanju morskih sisara i morskih kornjača u Jadranskom moru, učenici osnovnih i srednjih škola se moraju uzeti u obzir. Ovaj značaj povećanja senzibiliteta djece ribara, vozača čamaca, korisnika mora uopšte, je od ključnog značaja za projekat.

Sastanci sa časovima su počeli ovog proljeća u Italiji i vode ih rukovodioci Centara za hitnu pomoć i rehabilitaciju NETCET projekta. Časovi su podržani sa tri vrste postera i multimedijalnih alatki (video i power point prezentacije). Teme koje se obrađivane sa djecom se tiču uglavnom bioloških i ekoloških karakteristika morskih kornjača i sisara koji žive u Jadranskom moru, a posebno problemima sa kojima se mogu susresti uslijed ljudskih aktivnosti. Djeca su bila veoma zainteresovana, ali glavni cilj je bio, osim oduševljenja koje ove životinje izazivaju kod njih i produbljivanja znanja o njima, da se poveća svijest o njihovoj odgovornosti i razumijevanju kako jednostavna djela u pravcu održivog razvoja i poštovanje okoline mogu pomoći da se zaštite ove morske vrste. Na primjer, plastični materijal nepropisno bačen u more ili na plažu, može uzrokovati velike zdravstvene probleme za kornjače ili delfine, ako ga progutaju. Dakle, mali gestovi, poput korišćenja materijala koji se recikliraju, može sačuvati morske životinje.

Rehabilitacioni centar Ričone, kojim upravlja Fondacija Cetacea, je već organizovao 34 časa predavanja različitim razredima, koja pohađa 471 đak i nastavnice se u sledećoj školskoj godini (2014/2015).

U provinciji Veneto, školski časovi su organizovani od strane Prirodnjačkog muzeja iz Venecije, imenovanog od Grada Venecije, koordinatora NETCET projekta: časovi su uključili oko 100 đaka i njihovih učitelja, koji su učestvovali u aktivnostima i igrama koje se fokusiraju na morske kornjače. Edukativni materijal napravljen od crteža, plakata, multimedijalnih prezentacija može se predstaviti djeci iz drugih razreda, a može se i upotrijebiti ponovo u narednim godinama.

Antonio Socci, *Prirodnjački muzej, Venecija (Venice Natural History Museum)* i Valeria Angelini, *Fondacija Cetacea*

6. Grad Venecija pokreće dobru novu praksu za NETCET

Važan cilj za Grad Veneciju je da zaštiti morske sisare i morske kornjače koje se kreću u Jadranskom moru i nailaze na razne rizike izazvane ljudskim aktivnostima. Svake godine se veliki broj ranjenih ili mrtvih životinja nasuka na venecijanskim obalama. Iz naučnih i ekoloških razloga, bilo bi važno znati njihovu poziciju i put u Jadranskom moru, kroz podršku baze podataka u kojoj se svako posmatranje može predstaviti.

Grad Venecija je odlučio da poveže NETCET projekt sa drugim venecijanskim projektom, koji se zove Atlas Lagune, nastalim 2002. godine pod rukovodstvom Departmana za posmatranja laguna i kopna grada Venecije (<http://www.silvenezia.it/>).

Atlas Lagune je web portal koji omogućava pristup ekološko-geografskim podacima o laguni Venecije, koje proizvode razni javni organi. Atlas lagune je radno i naučno sredstvo koje služi očuvanju i zaštiti lagune, zaleđa i mora u nadležnosti Grada Venecije. Iako je laguna područje glavnog interesovanja Atlasa, podaci o priobalnim vodama su takođe uključeni. Glavni cilj Atlasa je da objedini i organizuje podatke koje pružaju razne ustanove, tako da razni korisnici (građani, profesionalci i razne institucije) jednostavnim pristupom mogu koristiti zajedničku bazu podataka.

Atlas je sastavljen od niza interaktivnih mapa, koje sadrže tekst, tabele, ilustracije, eksterne baza podataka, o karakteristikama životne sredine. Ove mape su nastale zahvaljujući doprinosu nekoliko partnera koji dijele set podataka vezanih za životnu sredinu. Pristup ovim podacima je otvoren i slobodan za sve. Sada postoji 12 partnera koji saraduju

na implementaciji Atlas-a. Svaki Atlas partner provjerava i ažurira svoje podatke preko interneta, koristeći licence, po kojoj su podaci otvoreni, da mogu svi da ih koriste jednom ili više puta i slobodno dalje dijele. Jedino ograničenje je da se mora spomenuti izvor podataka i podijeliti na isti način. Set podataka se prikuplja u 453 sloja, ujedinjenih u 11 tematskih cjelina. Slojevi se mogu preklapati omogućavajući poređenje između nekoliko setova podataka.

Zahvaljujući Prirodnačkom muzeju, Grad Venecija radi na stvaranju još jednog sloja posvećenog posmatranju morskih kornjača. Svako posmatranje će biti predstavljeno koordinatama i biće opisano u formi koja sadrži datum i mjesto posmatranja, vrstu i druge potencijalno interesantne podatke kao što su povrede, smrt itd. Atlas će stalno napreduje.

Grad Venecija će poboljšati skup podataka koji se tiču mora, kako bi se mogao upoređivati sa drugim slojevima kao što su oni koji se tiču zagađenja ili ljudskog prisustva, da bi se stvorio dinamičan način da se razumiju uzroci i posljedice povređivanja, smrti ili da se prosto utvrdi prisustvo morskih kornjača u određenim oblastima u Jadranskom moru.

Ova dobra praksa može takođe da služi kao podrška Centru za spašavanje iz Venecije, koji će uskoro biti otvoren na ostrvu Lido...ali to je druga priča!

Carla Santoro, City of Venice

KRATKE VIJESTI

Sledeći partnerski sastanak Tirana (Albanija): 1-2 oktobar 2014

Sledeći sastanak partnera će se odžati u Tirani, Albanija, u oktobru 2014. godine, gdje će domaćin da bude Albansko udruženje Herpetofauna. Ovaj događaj biće izuzetna prilika za NETCET partnere, da ocijene već postignute rezultate, kao i da naprave plan za sledeće aktivnosti na realizaciji glavnih projektnih zadataka.

The project is co-funded by the European Union,
Instrument for Pre-Accession Assistance.

Contact

City of Venice

info@netcet.eu

European Policies Division

+39 041 2747826 / 7830 / 7834

San Marco 4299
30124 Venice - Italy

www.netcet.eu

www.facebook.com/NETCETproject

This Newsletter has been produced with the financial assistance of the IPA Adriatic Cross-Border Cooperation Programme. The contents of this Newsletter are the sole responsibility of the City of Venice and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the IPA Adriatic Cross-Border Cooperation Programme Authorities.